

Policejní cely Obvodní oddělení Třebíč

Zpráva z návštěvy zařízení¹

Adresa zařízení:	Bráfova 11, 674 01 Třebíč
Zřizovatel:	Krajské ředitelství policie Kraje Vysočina
Vedoucí:	npor. Mgr. Jaromír Brychta
Typ zařízení:	policejní cely
Kapacita:	2 lůžka ve dvou vícehodinových celách, 2 krátkodobé cely
Datum návštěvy:	31. března 2022
Datum vydání zprávy:	20. září 2022
Návštěvu provedli:	Mgr. Silvie Konopková, Mgr. Petra Galová, Mgr. Barbora Matějková

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv

¹ Následná návštěva byla zrealizována v souvislosti s projektem *Posílení aktivit veřejného ochránce práv v ochraně lidských práv (směrem k ustavení Národní lidskoprávní instituce v ČR)*, číslo projektu LP-PDP3-001. Projekt je součástí Programu lidská práva financovaného z Norských fondů 2014-2021 prostřednictvím Ministerstva financí ČR.

Obsah

Obsah.....	2
Úvodní informace	3
Shrnutí	7
Osobní prohlídky	8
1. Způsob provádění osobních prohlídek	8
Materiální podmínky	9
2. Vybavení cel	9
Přehled opatření k nápravě	11

Úvodní informace

Systematická návštěva a její cíl

Od roku 2006 veřejný ochránce práv plní **úkoly národního preventivního mechanismu** podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.²

Proto **systematicky navštěvuji místa (zařízení)**, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě, a to jak z moci úřední, tak v důsledku závislosti na poskytované péči. Policejní cely jsou jedním ze zařízení, jež mohu navštívit.³

Cílem návštěv je posílit ochranu před špatným zacházením.⁴ Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně a jejich provedením zpravidla pověřuji pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv,⁵ konkrétně právníky. Návštěva spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s vedoucím, zaměstnanci a klienty, studiu vnitřních předpisů zařízení a dokumentace včetně zdravotnické.⁶ Návštěvy jsou **preventivní, s cílem působit do budoucna** a zvyšovat standard zacházení s osobami omezenými na svobodě v policejních celách v České republice.

Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení

Po každé návštěvě **sepíši zprávu. Většinou obsahuje návrhy opatření k nápravě.** Zpráva slouží k dialogu se zařízením a jako vodítko k předcházení špatnému zacházení nebo jeho odstranění. **Zpráva nepopisuje zjištěnou správnou praxi zařízení** odpovídající dobrým standardům zacházení. **Soustředí se pouze na možné nedostatky.** Proto může působit velice nepříznivě a nevyváženě. Prosím čtenáře zprávy, aby na to pamatovali. Bez ohledu na závěry zprávy si vážím náročné práce všech zaměstnanců zařízení.

Zprávu pošlu zařízení se žádostí o vyjádření k popsáním zjištěním a navrženým opatřením.⁷ Pečlivě se zabývám sdělením (vysvětlením), které mi zařízení zašle.

Navržená **opatření k nápravě** se liší svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Pro snazší orientaci obsahuje zpráva na konci **přehled** opatření k nápravě. Navrhuji také **termín provedení**.

2 Na základě § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

3 Podle § 1 odst. 4 písm. b) zákona o veřejném ochránci práv.

4 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě, nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů). V policejních celách může mít špatné zacházení například podobu nerespektování lidské důstojnosti, práva na soukromí, anebo podobu nepřiměřeného používání donucovacích prostředků.

5 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

6 Podle § 21a ve spojení s § 15 zákona o veřejném ochránci práv.

7 Ustanovení § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

- Bezodkladná opatření je třeba provést zpravidla do 7 dnů od obdržení zprávy. Není-li to možné, provedou se v nejkratší možné době. Za bezodkladná označuji opatření, která považuji za naléhavá a velmi důležitá, anebo opatření běžně snadno proveditelná.
- Opatření s delší lhůtou je třeba provést ve stanovené lhůtě, zpravidla do jednoho měsíce, tří měsíců, šesti měsíců nebo jednoho roku.
- Opatření s průběžným plněním navrhuji tam, kde je třeba zavést určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Očekávám, že zařízení opatření zavede co nejdříve a bude dbát na dodržování doporučené praxe.

Rád bych, aby zařízení ve vyjádření ke zprávě sdělilo, že (1) opatření provedlo a jak, nebo (2) kdy a jak opatření provede, nebo (3) navrhne jiné vhodné opatření a termín.

Pokud budu vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **považovat za dostatečná**, vyrozumím je o tom. Mohu si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je vysvětlení zjištěných pochybení, doložení opatření k nápravě či věrohodný příslib jejich provedení.

Pokud vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **nebudu považovat za dostatečná**, vyrozumím o tom nadřízený úřad (vládu, není-li nadřízeného úřadu), případně informuji veřejnost.⁸ Rovněž mohu přijet na kontrolní návštěvu.

Po ukončení vzájemné komunikace **zveřejním anonymizovanou zprávu z návštěvy zařízení** (s výjimkou jmen osob pověřených vedením zařízení) a **obdržená vyjádření** v databázi Evidence stanovisek ochránce (ESO).⁹

Po dokončení řady návštěv zařízení téhož druhu **vydávám tzv. souhrnnou zprávu**. Tu také zveřejňuji a posílám ji příslušným orgánům veřejné moci. V souhrnné zprávě bez vazby na konkrétní zařízení shrnuji svá zjištění a doporučená opatření k nápravě, navrhuji systémová doporučení, případně vytvářím standard dobrého zacházení. Souhrnná zpráva může sloužit nenavštíveným zařízením jako vodítko k odstranění špatného zacházení a jeho předcházení.

8 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

9 Evidence stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z <https://eso.ochrance.cz>.

Následná návštěva

Následná návštěva je nástrojem, kterým ověřuji naplňování vybraných navrhovaných opatření k nápravě formulovaných ve zprávě z prvotní návštěvy. Metoda práce při následné návštěvě, obsah zprávy z následné návštěvy i návazná komunikace s navštíveným zařízením zůstávají nezměněny. Po ukončení vzájemné komunikace se zařízením dojde rovněž ke zveřejnění anonymizované zprávy z následné návštěvy včetně vyjádření zařízení.

Právní úprava

Základní úprava práv a povinností osob umístěných v policejních celách a materiálně-technického standardu cel je obsažena v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o policii“). Na podzákoné úrovni je to závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách, ve znění pozdějších pokynů (dále „závazný pokyn“), a nařízení Ministerstva vnitra č. 51 ze dne 31. 10. 2013, o stravování a úhradě nákladů za stravování osob omezených na osobní svobodě Policií České republiky (dále „nařízení MV“).

Při posuzování podmínek v policejních celách a zacházení s umístěnými osobami zohledňuji také výstupy Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále „Výbor CPT“) týkající se policie. Jedná se o zprávy z návštěv České republiky a o tři standardy, a to „Zadržování ze strany policie“,¹⁰ „Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie“¹¹ a „Přístup k právnímu zástupci jako prostředek prevence špatného zacházení“.¹² Dále při hodnocení podmínek a zacházení s umístěnými zohledňuji judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu České republiky.

Charakteristika zařízení

Při Obvodním oddělení policie Třebíč jsou zřízeny dvě vícehodinové cely, celkem pro dvě osoby. V žádné z cel se v době provedení návštěvy nikdo nenacházel. Vedle cel se nachází místnost pro provádění osobních prohlídek, která současně slouží jako místnost pro setkání s advokátem, nebo provádění výslechů. V místnosti není kamera.

Pro potřeby osob omezených na svobodě má obvodní oddělení vybudované sprchy (dva sprchové kouty, dvě umyvadla se zrcadlem). Místnost je bez kamer. V době provedení návštěvy byly na okně zatažené žaluzie, aby na osoby nebylo při provádění hygieny vidět.

10 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). *Zadržování se strany policie*, CPT/Inf(92)3-part1 [online]. Štrasburk: Rada Evropy. [cit. 31. 8. 2022]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806cea1a>.

11 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). *Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie*, CPT/Inf(2002)15-part [online]. Štrasburk: Rada Evropy. [cit. 31. 8. 2022]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806cd1d8>.

12 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). *Přístup k právnímu zástupci jako prostředek prevence špatného zacházení*, CPT/Inf(2011)28-part1 [online]. Štrasburk: Rada Evropy. [cit. 31. 8. 2022]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806ccd17>.

Osoby mohou být dle sdělení policistů navedeny i na uzavřený dvorek, aby se mohly projít na čerstvém vzduchu nebo si zakouřit.

Výbavou vícehodinových cel je postel, matrace, stůl, židle, toaleta v antivandalovém provedení včetně umyvadla v antivandalovém provedení. Toalety nebyly opatřeny záchodovým prkénkem ani poklopem. Uvnitř cely je hlásič pro přivolání dozorců. Použit toaletu nebo provést hygienu může osoba i bez potřeby přivolat dozorců, protože tlačítko na puštění vody a spláchnutí toalety bylo součástí toalety. Na jedné z cel byl připraven toaletní papír. Na obou celách byly připraveny deky. Na celách byla funkční voda. Obecně cely působily čistým dojmem.

Cely jsou vybaveny umělým osvětlením a okny umožňujícími pronikání denního světla. Osvětlení umožňuje denní a noční svícení. Na lavicích byla poutací oka.

Při obvodním oddělení jsou zřízeny i dvě krátkodobé cely s kapacitou celkem pro dvě osoby. Každá z cel je snímána kamerou a uzamčena kovovou mříží. Cely byly vybaveny pouze lavicemi. Mezi celami se nachází malá místnost pro provádění osobních prohlídek. Tato není snímána kamerou.

Předchozí systematická návštěva Obvodního oddělení policie Třebíč proběhla dne 18. srpna 2015. Z této návštěvy vydala tehdejší veřejná ochránkyně práv Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., zprávu¹³ se zjištěními a na ně navazujícími opatřeními (dále označována jako „minulá návštěva“ či „minulá zpráva“).

Průběh návštěvy

Následná návštěva proběhla dne 31. března 2022 bez předchozího ohlášení. Vedoucí obvodního oddělení npor. Mgr. Jaromír Brychta byl o návštěvě osobně informován při jejím zahájení. Zaměstnankyně Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) mu předaly pověření k provedení návštěvy, vyžádaly si potřebnou součinnost a dokumentaci.

Návštěvu provedly právničky Kanceláře Mgr. Silvie Konopková, Mgr. Petra Galová a Mgr. Barbora Matějková.

Zaměstnankyně Kanceláře si prohlédly prostor cel, včetně minimálního materiálního vybavení, a prostudovaly spisovou dokumentaci. Hovořily vedoucím obvodního oddělení a jedním policistou. Oba poskytli veškerou součinnost, za což děkují.

Rád bych zde upozornil na to, že v době provedení návštěvy nebylo možné hovořit s více policisty. Není tak možné plně chránit zdroj informací. Vedoucí i policista, kteří se zaměstnankyněmi Kanceláře hovořili, byli na tuto skutečnost upozorněni již na místě.

13 Zpráva z návštěvy zařízení – Obvodní oddělení policie Třebíč, ze dne 31. srpna 2015, sp. zn. 18/2015/NZ/LT. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8584>.

Shrnutí

Následná systematická návštěva byla primárně zaměřena na implementaci opatření, která doporučila moje předchůdkyně. Při minulé návštěvě nebylo zjištěno špatné zacházení, avšak tehdejší veřejná ochránkyně práv vytyčila řadu oblastí, v nichž viděla prostor pro změnu praxe. Tyto oblasti se dotýkaly několika témat (např. evidence poučení a formulářů a jejich vydávání osobám omezeným na svobodě, výdeje stravy, nebo odebírání zdravotních pomůcek).

Mohu konstatovat, že při následné systematické návštěvě nebylo zjištěno, že by opatření navrhovaná mojí předchůdkyní nebyla plněna. Na plnění navrhovaných opatření ukazuje i prostudovaná dokumentace. Mám tedy za to, že navrhovaná opatření byla policisty přijata a jsou dodržována.

Bližší se tedy tématům specifikovaným v minulé zprávě nebudu věnovat.

Doplňuji, že ani při následné systematické návštěvě jsem neshledal, že by v policejních celách zřízených při Obvodním oddělení policie Třebíč docházelo ke špatnému zacházení. Jsou zde však další oblasti, ve kterých doporučuji přijetí změn.

Zejména považuji za zásadní, aby byly dodržovány standardy při provádění osobních prohlídek. Při provádění osobních prohlídek by policisté měli usilovat o minimalizaci zásahů do soukromí na nezbytně nutnou mez. Považuji tedy za důležité, aby osoby nebyly v jeden okamžik svlečeny úplně do naha.

Dalšími opatřeními se snažím přispět ke zlepšení materiálních podmínek pro osoby omezené na svobodě v policejních celách a zvýšením jejich informovanosti.

Dovoluji si na tomto místě rovněž vyzdvihnout zavedenou dobrou praxi v zařízení. I přesto, že osobám je poučení o právech a povinnostech osob umístěných do policejní cely vydáváno, je poučení vyvěšeno i v celách. Osoba si tak kdykoli během pobytu v policejní cele může přečíst svá práva. Rovněž považuji za dobrou praxi, že se policisté osoby před zakoupením jídla ptají, zda má nějakou potravinovou intoleranci nebo alergii.

Osobní prohlídky

1. Způsob provádění osobních prohlídek

Policista je povinen dbát na to, aby žádné osobě v důsledku jeho postupu nevznikla bezdůvodná újma, a postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.¹⁴ Je-li před umístěním do cely prováděna prohlídka osoby pozorováním odhaleného těla, policista provádějící prohlídku vyzve osobu k odložení oděvu z horní části těla (od pasu nahoru) a po provedení úkonu umožní osobě horní část těla zahalit a vyzve ji k odložení oděvu od pasu dolů. Prohlédnutím dolní části těla je prohlídka osoby dokončena.¹⁵ Rovněž podle Výboru CPT „by mělo být vyvinuto veškeré rozumné úsilí k minimalizaci pocitu trapnosti; zadržené osoby, které jsou prohledávané, by běžně neměly být žádány, aby svlékly všechno své oblečení zároveň, např. by jim mělo být povoleno, aby sundaly oděv od pasu nahoru a oblékly se, než budou sundávat další oblečení“.¹⁶

Policista sdělil, že osobní prohlídky většinou probíhají tak, že nejprve osoba svlékne horní část oděvu, je prohlédnuta, obleče horní část oděvu a následně svleče spodní část oděvu, aby mohla být prohlédnuta. Když to policisté považují za důvodné, pak se důkladná osobní prohlídka provádí svlečením do naha v jeden okamžik. Dřepy při důkladné osobní prohlídce se po osobě nevyžadují.

I v případech, kdy policista rozhodne, že jsou dány důvody k provedení důkladné osobní prohlídky, měl by dbát na minimalizaci zásahu do důstojnosti osoby. Při provádění prohlídky osoby před umístěním do cely způsobem spočívajícím v přímém pozorování odhaleného těla je třeba umožnit osobě postupné svlékání, takže osoba nebude muset být v jednom okamžiku zcela obnažena.

Opatření:

- 1) Provádět důkladné osobní prohlídky svlečením do naha tak, aby prohlížená osobě bylo umožněno svléknout nejprve oděv od pasu nahoru a obléknout se a následně svléknout oděv od pasu dolů (průběžně).**

14 Ustanovení § 11 zákona o policii.

15 Ustanovení čl. 13 odst. 4 závazného pokynu.

16 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 1. až 10. dubna 2014, bod č. 22. CPT/Inf(2015)18 [online]. Štrasburk: Rada Evropy, 2015 [cit. 31. 8. 2022]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168069568d>.

Materiální podmínky

2. Vybavení cel

2.1 Toaleta

Toaletní mísy v celách nemají záchodové prkénko a poklop, přičemž v policejních celách jsou toalety umístěny přímo v prostoru, ve kterém je osoba nucena trávit čas. Právě v takových případech je žádoucí alespoň zamezit případnému šíření zápachu z toalety do místnosti. Proto považují za vhodné vybavit toaletu poklopem.

S ohledem na potřebu zajistit důstojnost osobě při poskytování hygieny a zvýšit standard zacházení s osobami umístěnými v policejní cele, je žádoucí vybavit toaletní mísu rovněž záchodovým prkénkem.

Prkénko a poklop se obvykle prodávají v setu, a to i v antivandalovém provedení. Neměl by tedy být problém stávající nerezové sanitární zařízení dovybavit prkénkem a poklopem právě v antivandalovém provedení, aby se zamezilo případnému poškozování nebo ničení.

Opatření:

2) Zajistit instalaci prkénka a poklopu na toaletu (do 3 měsíců).

2.2 Nástěnné hodiny

Cely nebyly vybaveny hodinami. Z tohoto důvodu může být osoba umístěná v cele časově dezorientována. Přestože jsou cely vybaveny okny, a osoba tak může vnímat střídání dne a noci, uvítal bych umístění hodin na viditelné místo do cely. Mělo by se jednat o hodiny digitální s 24hodinovým zobrazením času.

Opatření:

3) Nainstalovat digitální hodiny s 24 hodinovým zobrazením času (do 1 měsíce).

2.3 Informace o monitoringu cel

V prostoru viditelném z krátkodobé cely musí být umístěna tabulka informující osoby umístěné v cele o nepřetržitém monitorování prostoru cely kamerovým systémem ve znění: „*Prostor cely je sledován kamerovým systémem*“. Pro tyto účely lze do prostoru cely (především pro potřeby cizích státních příslušníků) umístit i piktogram kamery s textem „*NON STOP*“.¹⁷

Vícehodinové i krátkodobé cely jsou snímány kamerami. V prostoru krátkodobých cel však chybí upozornění na monitoring cel kamerovým systémem.

¹⁷ Příloha č. 2 čl. 2 písm. m) k závaznému pokynu.

Doporučuji tedy, aby prostory krátkodobých cel byly viditelně označeny tabulkou s nápisy a piktogramem informujícími o nepřetržitém monitoringu cely kamerou.

Opatření:

- 4) Opatřit krátkodobé cely nápisem „*Prostor cely je sledován kamerovým systémem*“ a piktogramem kamery s nápisem „*NON STOP*“ (bezodkladně).

Přehled opatření k nápravě

Bezodkladně	<ul style="list-style-type: none">• Opatřit krátkodobé cely nápisem „<i>Prostor cely je sledován kamerovým systémem</i>“ a piktogramem kamery s nápisem „<i>NON STOP</i>“ (opatření č. 4).
Do 1 měsíce	<ul style="list-style-type: none">• Nainstalovat digitální hodiny s 24 hodinovým zobrazením času (opatření č. 3).
Do 3 měsíců	<ul style="list-style-type: none">• Zajistit instalaci prkénka a poklopu na toaletu (opatření č. 2).
Průběžně	<ul style="list-style-type: none">• Provádět důkladné osobní prohlídky svlečením do naha tak, aby prohlížená osobě bylo umožněno svléknout nejprve oděv od pasu nahoru a obléknout se a následně svléknout oděv od pasu dolů (opatření č. 1).